VĚŘÍM, ŽE VÍCE SVĚTLA POTŘEBA NEBUDE

AKTIVITA: HLAVA – SRDCE – SVĚDOMÍ

Anotace:	Aktivita zaměřená na osud Jana Palacha a atmosféru Československa po okupaci v srpnu 1968 je určena především žákům středních odborných škol a středních odborných učilišť. Prostřednictvím části filmu *Věřím, že více světla potřeba nebude* si žáci připomenou základní historické souvislosti a zamyslí se nad otázkami svobody, lidské důstojnosti, odpovědnosti a osobní oběti. Aktivita využívá princip *Hlava – Srdce – Svědomí* a vede žáky k rozlišení historických faktů, emocí a hodnotových soudů.
Vzdělávací oblasti a obsahové vzdělávací okruhy:	OV: společenskovědní vzdělávání / občanský vzdělávací základ, jazykové vzdělávání a komunikace
Průřezová témata:	OV: OVDS
Klíčové kompetence:	OV: k řešení problémů, komunikativní, personální a sociální, občanské kompetence a kulturní povědomí
Doporučený věk:	15+
Cíle:	Žáci: ▪ znají základní fakta o Janu Palachovi, jeho činu a společenské atmosféře po okupaci Československa v roce 1968 ▪ dokážou pojmenovat emoce a hodnoty spojené s příběhem Jana Palacha a jeho odkazem ▪ se zamýšlejí nad významem svobody, lidské důstojnosti a osobní odpovědnosti
Délka:	45 **min.** (včetně projekce)
Pomůcky:	▪ **PRACOVNÍ LIST** pro každého žáka
Postup:	1. Na úvod krátce připomeneme atmosféru Československa 60. let (postupné uvolňování) a následnou okupaci. Zeptáme se, co si žáci představí pod pojmem lidská pochodeň a sdělíme jim, že se v části filmu *Věřím, že více světla potřeba nebude* zaměříme na osud Jana Palacha. 2. Rozdáme žákům **PRACOVNÍ LISTY** a upozorníme je, na co se mají při sledování části filmu zaměřit. 3. Následuje **projekce části filmu.** **Poznámka:** Doporučujeme projekci rozdělit do několika částí, průběžně film zastavovat a v průběhu vysvětlovat pojmy, kterým by žáci nemuseli rozumět.

	4. Po projekci provedeme reflexi pomocí metody *Hlava – Srdce – Svědomí*. **PRACOVNÍ LIST** můžeme promítnout na tabuli. Pro zachycení a zreflektování emocí hned po ukázce začneme s částí **Srdce**. Vyzveme žáky, aby jedním slovem popsali pocity, které v nich film vyvolal. Nekomentujeme ani nehodnotíme jednotlivé odpovědi. Slova zapisujeme na tabuli. Pokud se určité slovo opakuje, uděláme k němu čárku. Můžeme pak vidět, jak film působil na třídu jako celek. **Poznámka:** Využijte další *metody reflexe emocí* po filmové projekci. 5. Otázky z části **Hlava** můžeme vypsat na tabuli. Žáci na ně mohou odpovídat samostatně, případně je rozdělíme do dvojic či menších skupin a každé přidělíme jednu otázku. 6. Následně navážeme poslední částí **PRACOVNÍHO LISTU Svědomí**, ve které si žáci zodpoví jednotlivé otázky a poté mohou sdílet jednu myšlenku s ostatními žáky.
Reflexe:	Klíčová slova zapisujeme do tří sloupců na tabuli a společně diskutujeme: *Jak se naše odpovědi liší? Jaké hodnoty se ve filmu objevily? Jak se liší fakta od emocí a hodnotových soudů?*
Poznámka:	Aktivitu lze upravit tak, že vybereme pouze jednu scénu z filmu a necháme ji žáky reflektovat podle schématu *Hlava – Srdce – Svědomí*.
Zkušenosti z praxe:	Lekci jsem zkoušel v prvním ročníku maturitního oboru a ve druhém ročníku učňovského oboru. Film vyvolal v obou třídách silné emoce a nutnost zamyslet se. Podnětná byla závěrečná reflexe o rozdílu mezi fakty a vlastními názory. Zvláště na učňovském oboru se vyplatilo nepodcenit kontext a nastínit dobu konce pražského a bratislavského jara. Reflexi oddílu Hlava jsme na maturitním oboru dělali jako celá třída. Na učňovském jsem nechal žáky vytvořit nejprve skupiny po čtyřech, kde se nad odpověďmi společně zamysleli a doplnili si je, a až poté jsme pracovali jako celá třída. Mgr. Jan Čech, Obchodní akademie a Střední odborná škola generála Františka Fajtla Testování proběhlo ve čtvrtém ročníku studijního oboru. Na začátku hodiny jsme provedli evokaci. Žáci věděli, kdo byl Jan Palach, a dokázali se orientovat i v širším kontextu jeho činu – zmínili protest proti okupaci a to, že byl studentem Filozofické fakulty (to si myslím, že si někdo z nich vyhledal na internetu). Mluvili jsme o tom, proč se k činu odhodlal a že reagoval na nečinnost lidí. Někteří žáci vyjadřovali nepochopení a říkali, že na sebe chtěl Jan Palach upozornit nebo že měl nějaký osobní problém. Jeden žák zmínil, že asi každý z nás má něco, za co by byl ochoten položit život, a že Palachovu rozhodnutí rozumí. Úvod proběhl v klidné a příjemné atmosféře. Většina žáků film sledovala. Před sebou měli pracovní list s otázkami, na které jsme se následně zaměřili. Odpovědi jsem z žáků musela poměrně dost získávat a doplňovat, bylo ale vidět, že jim téma svobody a okupace není lhostejné. Palachův čin jim připadal brutální, zároveň ho však dokázali svým způsobem ocenit. Nejvíce se vyjadřovali k faktickým otázkám, méně ochotně pak k emocím. Na konci hodiny část žáků odevzdala pracovní listy. Opakovaně zaznával pocit radosti z toho, že už v této době nežijeme. Mgr. Kamila Pajzinková, Integrovaná střední škola automobilní Brno

🧠 Hlava (fakta)

Co jsem se dozvěděl/a?

- Co se odehrálo před sebeupálením Jana Palacha?
- Co chtěl svým činem Jan Palach dokázat? Jaké byly jeho požadavky?
- Jací další lidé se uchýlili ke stejnému činu?
- Postavili se nějak další lidé proti okupaci?

❤️ Srdce (emoce)

Co jsem při filmu cítil/a?

- Jaké emoce ve vás film vyvolal?
- Který moment vás nejvíce zasáhl? Proč?

⚖️ Svědomí (hodnoty)

Co to pro mě znamená?

- Co pro vás znamená svoboda a lidská důstojnost?
- Může být osobní oběť způsobem, jak upozornit na nespravedlnost? Kde podle vás leží hranice mezi odvahou, odpovědností a obětí?
- Co podle vás znamená „žít pro druhé“? Je člověk odpovědný nejen za sebe, ale také za společnost, ve které žije?